

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 197/06-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. júla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudcu Jána Auxta a sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej prerokoval sťažnosť V. N., bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 304/96 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 304/96 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 304/96 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. V. N. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť V. N. trovy konania v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. T. Š., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 197/06-9 z 8. júna 2006 prijal na ďalšie konanie sťažnosť V. N. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 304/96.

Na základe výzvy ústavného súdu zo 14. júna 2006 okresný súd vo svojom vyjadrení k prijatej sťažnosti sp. zn. 1 Spr V 304/2006 z 22. júna 2006 k priebehu konania okrem iného uviedol:

„Po oboznámení sa s predloženou sťažnosťou, ako aj s napadnutým spisom nášho súdu, v ktorom sú namietané priet'ahy v konaní, Vám predkladám nasledujúce vyjadrenie zamerané na Vami položené otázky:

- predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný už s ohľadom na jeho predmet, ako aj nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania.

- chronológia procesných úkonov:

- žaloba bola podaná dňa 31. 1. 1996 na miestne nepríslušnom vtedy Obvodnom súde Košice I, ktorý ju dňa 22. 3. 1996 postúpil tunajšiemu súdu.

- výzvou zo dňa 22. 4. 1996 bol právny zástupca sťažovateľky vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh.

- dňa 4. 2. 1997 bola vyššie uvedená výzva zaslaná priamo sťažovateľke, keďže táto súdu oznámila, že ju právny zástupca už nezastupuje (podanie bolo adresované miestne nepríslušnému súdu).

- zásielka sa od sťažovateľky opakovane vrátila ako nedoručená a k úspešnému doručeniu došlo až 2. 5. 1997.

- dňa 27. 5. 1997 predložila sťažovateľka Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, na základe ktorého jej bolo uznesením z uvedeného dňa priznané oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku v danom konaní.

- dňa 18. 7. 1997 bola žalovanému zaslaná výzva na vyjadrenie sa k podanému návrhu.

- vyjadrenie žalovaného bolo dňa 12. 8. 1997 doručované sťažovateľke.

- dňa 5. 12. 1997 bol určený termín pojednávania na 20. 1. 1998. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

- dňa 23. 2. 1998 bol žalovaný vyzývaný na predloženie dokladov v zmysle uznesenia súdu zo dňa 20. 1. 1998.

- dňa 8. 4. 1998 bol žalovaný urgovaný na predloženie dokladov pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

- dňa 17. 3. 1999 bol určený termín pojednávania na 18. 5. 1999; z dôvodu neospravedlnenej neúčasti žalovaného na tomto pojednávaní mu bola uložená poriadková pokuta, proti uloženiu ktorej sa dňa 1. 6. 1999 cestou svojho právneho zástupcu odvolal.

- dňa 26. 1. 2000 bola sťažovateľka vyzvaná na oznámenie, či došlo k mimosúdnej dohode so žalovaným.

- opatrením predsedu súdu zo dňa 8. 1. 2002 bola vec presunutá v súlade s § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku do súdneho oddelenia Mgr. D. F., keďže pôvodne konajúci sudca prestal vykonávať funkciu sudcu na tunajšom súde.

- dňa 16. 10. 2002 bol určený termín pojednávania na 30. 1. 2003.

- ďalšieho pojednávania, určeného na deň 6. 3. 2003, sa nezúčastnil žiaden

z účastníkov konania. Sťažovateľka bez ospravedlnenia.

- dňa 14. 4. 2003 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

- uznesením zo dňa 21. 6. 2003 bolo nariadené znalecké dokazovanie.

- ustanovený znalec prevzal spis dňa 22. 10. 2003.

- výzvou zo dňa 19. 5. 2004 bol znalec vyzvaný na oznámenie príčin, pre ktoré doposiaľ nebol vypracovaný znalecký posudok.

- opakovaná výzva mu bola zasielaná 30. 8. 2004.

- dňa 8. 10. 2004 ustanovený znalec súdu oznámil, že znalecký posudok doposiaľ nebol vypracovaný z dôvodu neposkytnutia súčinnosti zo strany žalovaného.

- dňa 1. 2. 2005 bol ustanoveným znalcom doručený znalecký posudok. V uvedený deň bol určený termín pojednávania na 4. 4. 2005. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o žiadosti žalovaného na ustanovenie právneho zástupcu.

- uznesením zo dňa 8. 8. 2005 bola žalovanému ustanovená právna zástupkyňa.

- v dňoch 16. 11. 2005 a 5. 12. 2005 bol súdny znalec vyzývaný na predloženie upraveného vyúčtovania za podaný znalecký posudok.

- uznesením zo dňa 30. 12. 2005 bolo rozhodnuté o znalečnom. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. 2. 2006.

- dňa 15. 3. 2006 bol určený termín pojednávania na 4. 5. 2006.

- ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 8. 6. 2006.

- termín nasledujúceho pojednávania je určený na deň 7. 9. 2006.

- zo spisu neboli zistené prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

- za prieťah spôsobený sťažovateľkou možno považovať podanie žaloby na miestne nepríslušnom súde, ako aj nezaplatenie súdneho poplatku, resp. nepožiadanie o oslobodenie od povinnosti zaplatiť súdny poplatok s podaním žaloby, ale až po doručení výzvy súdu.

- za dlhodobý prieťah spôsobený súdom možno považovať obdobie od 26. 1. 2000 do 16. 10. 2002.

- posúdenie zbytočnosti prieťahov ponechávam na zváženie ústavného súdu.“

Rovnaké skutočnosti, ktoré uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu sp. zn. 12 C 304/96.

Právny zástupca sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu nezaujal stanovisko.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 304/96 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Priznanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa posudzovanie otázky, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

1) Predmetom konania na okresnom súde vedeného pod sp. zn. 12 C 304/96 je nárok sťažovateľky na zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom. Pokiaľ ide o právnu zložitosť, možno vysloviť názor, že v danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd pripúšťa určitú skutkovú zložitosť veci, ktorá spočívala najmä v tom, že v konaní bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie. Vychádzajúc však zo samotnej dĺžky konania, jeho doterajšieho priebehu a dosiahnutých výsledkov ústavný súd uzavrel, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali viac ako desaťročné trvanie konania jeho skutkovou zložitosťou.

2) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zistil, že sťažovateľka bola v konaní aktívna a podala aj sťažnosť na zbytočné prietahy orgánu štátnej správy súdov. Je pravdou, že sťažovateľka pri podaní žaloby nezaplatila súdny poplatok, ale táto skutočnosť nemala žiadny vplyv

na priebeh konania, pretože následne požiadala o oslobodenie od povinnosti platiť súdny poplatok a jej žiadosti okresný súd aj vyhovel. Na ťarchu sťažovateľky (jej právneho zástupcu) nemožno pripísať ani to, že podala návrh na miestne nepríslušnom súde, ako na to poukázal okresný súd vo svojom vyjadrení, pretože vec mu bola postúpená už po dvoch mesiacoch od podania žaloby.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu sa vyskytlo obdobie vykazujúce zbytočné prietahy, ako aj obdobie, keď jeho konanie bolo do značnej miery neefektívne a minulo sa svojmu účinku.

Okresný súd bol nečinný bez akejkoľvek zákonnej prekážky od 26. januára 2000, keď bola sťažovateľka vyzvaná na oznámenie, či došlo k mimosúdnej dohode so žalovaným, do 16. októbra 2002, keď okresný súd určil termín pojednávania na 30. január 2003 (nečinnosť takmer 33 mesiacov).

Aj keď v ďalšom období okresný súd konal, nariadil celkom 8 pojednávanií, doterajší postup okresného súdu sa javí tiež ako neefektívny. Za neefektívnu činnosť okresného súdu považuje ústavný súd obdobie od 14. apríla 2003, keď odročil pojednávanie na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania, až do predloženia znaleckého posudku 1. februára 2005. V tomto období okresný súd vo vzťahu k postupu znalca, ktorému bol 22. októbra 2003 doručený spis za účelom vypracovania znaleckého posudku, neprijal účinné opatrenia, ktoré by urýchlili podanie znaleckého posudku, aj keď ho dvakrát v priebehu roka 2004 (máj a august) žiadal o informáciu, prečo nie je znalecký posudku vypracovaný.

Stav konania okresného súdu zistený ústavným súdom ku dňu jeho konania je neprijateľný aj preto, že okresný súd doposiaľ za 10 rokov vo veci nevydal žiadne

rozhodnutie, ktoré by smerovalo k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky. Zbytočné prieskany v období od januára 2000 do októbra 2002 uznal aj okresný súd.

Ústavný súd vychádzajúc z analýzy postupu okresného súdu podľa troch uvedených kritérií dospel k záveru, že okresný súd v doterajšom konaní porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieskavov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 304/96 konal bez zbytočných prieskavov, pretože vec nie je dosiaľ právoplatne skončená.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 5 vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu a zistené zbytočné prietahy v konaní, považoval ústavný súd priznanie sumy 60 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. T. Š. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 730 Sk a 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada jej bola priznaná v celkovej sume 5 788 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2006